NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VII. Kraków, niedziela 30 listopada 1924 Nr. 269

NOWY DZIENNIK

Adres [illegible] cyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. te[illegible] [illegible]79. — Konto czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.123 w Krakowie 400.630.

Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. [illegible]munikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione. Rękopisów redakcya nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada. Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·[illegible]
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·[illegible]
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·[illegible]
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00

Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1 szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

O odbudowę oszczędności.

Kraków, 29 listopada

(sn) Postanowienie Rady Nadzorczej Banku Polskiego obniżenia stopy procentowej dla dyskontu weksli z 12 proc. na 10 procent, o którem donieśliśmy wczoraj, powitać należy z uznaniem. Jest ono bowiem symptomem pewnej poprawy sytuacyi kredytowej, a wiadomo, że trudność uzyskania kredytu w niemałej mierze przyczynia się do zaostrzenia obecnego przesilenia. Nie jest to bynajmniej symptom odosobniony. Już przed kilku dniami wskazaliśmy na to, że wyniki ostatnich wyborów wpłynęły bardzo dodatnio na ożywienie w świecie gospodarczym na Zachodzie. W Nowym Jorku nastąpiła na giełdzie hausse tak gwałtowna, jakiej nie było tam od głośnego „boomu“ w r. 1919, a zarazem zaznaczyło się ogromne wzmożenie obrotów. Wskazuje to, łącznie z bardzo niską stopą procentową, na ogromną ilość płynnego kapitału, co też tłumaczy nadzwyczajne powodzenie dwóch ostatnich większych pożyczek międzynarodowych na tamtejszym rynku t. j. pożyczki niemieckiej i francuskiej, nie licząc szeregu drobniejszych pożyczek. Ożywienie to, zainicyowane w N. Jorku — obecnem centrum finansowem świata, nie pozostało oczywiście bez dodatniego wpływu w Europie a i wspomniana decyzya rady Banku Polskiego jest niewątpliwie jego refleksem.

Zachodzi tylko pytanie, czy obniżenie stopy procentowej uważać też należy za wyraz dążności Banku do stosowania liberalniejszej polityki kredytowej, co byłoby zresztą logicznem następstwem tego kroku. Samo zniżenie stopy dyskontowej o 2 procent posiada bowiem praktycznie bardzo małe znaczenie, skoro do białych kruków należą jednostki, którym uda się uzyskać kredyt po tej stopie oficyalnej. Ogromna większość kupców i przemysłowców jest już szczęśliwa, jeśli uzyska pożyczkę na maksymalny, według ustawy procent 24 procent rocznie. Wystarczy przytoczyć fakt, podany przez jedno z pism łódzkich, że nawet Bank Gospodarstwa krajowego żąda za poręczenie weksla we 9 procent, by zrozumieć, że zniżka stopy oficyalnej o 2 procent jest iluzoryczna, skoro do tego taniego kredytu nie ma się przystępu zupełnie albo dopiero po przebyciu całego szeregu pośredników, którzy kredyt ten podrażają do tego stopnia, że przestaje on być tanim.

Ulga, jaką zniżka stopy procentowej Banku Polskiego przyniesie w życiu gospodarczem, będzie tedy prawie, że znikoma. Z drugiej strony jednak problem taniego — a przynajmniej tańszego — kredytu nie przestaje grać dominującego znaczenia w naszej obecnej ciężkiej sytuacyi gospodarczej. Od rozwiązania tego problemu zależy, wszakże nietylko ogólne potanienie towarów, ale i umożliwienie eksportu za granicę, którego zamarcie zagraża na dalszą metę w niebezpieczny sposób stabilizacyi złotego. Nie zaniedbując możności rozwiązania kwestyi kredytowej w drodze pożyczek zagranicznych, należy jednak równocześnie podjąć energiczną akcyę w innym, zupełnie dziś zaniedbanym kierunku, mianowicie ułatwić i pobudzić akumulacyę kapitału kredytowego w kasach oszczędności i podobnych instytucyach, opartych na wzajemności.

Pozornie wydaje się, że kwestya ta nie przedstawia dla społeczeństwa wielkiej wagi. Jednakże uprzytomnijmy sobie, że w u. Austryi suma oszczędności, zgromadzonych w 684 kasach oszczędności, wynosiła w r. 1912 aż 7 miliardów koron, z czego w samej b. Galicyi 400 milionów. Czem są te sumy zrozumiemy, mając na uwadze, że ogólna suma pożyczek wekslowych Banku Polskiego wynosi obecnie niespełna 250 milionów złotych, a banki prywatne dysponują wkładami prywatnemi w wysokości zaledwie 130 milionów złotych. Widzimy tedy, jak ogromną rolę mogłyby odegrać te oszczędności prywatne, gdyby przez odpowiednią akcyę samorządów i państwa jak i własną inicyatywę społeczeństwa udało się rozwinąć w szerokich masach zamarły wskutek dewaluacyi zmysł oszczędzania. Nie ulega wszakże wątpliwości, że niemal w każdem gospodarstwie prywatnem leżą przez dłuższy czas kwoty czy to drobne czy większe, które ani właścicielowi ani społeczeństwu żadnej korzyści nie przynoszą. Trudno się temu dziwić, bo niedawne doświadczenia nauczyły wielu oszczędzających nieufności w stosunku do banków i kas oszczędności, a nic się obecnie nie robi, by tę nieufność usunąć i ułatwić ludziom oszczędzanie. Właśnie z tych drobnych wkładek, do których zdolni są obecnie prawie wszyscy, powstawały te olrzymie sumy, o których wyżej wspomnieliśmy, a które zasilały kredyt zarówno krótko- jak i długoterminowy. Według statystyki bowiem przeszło 54 procent tych sum przypadało na wkładki niżej 200 koron, [illegible] go 38 procent na wkładki niżej 100 koron.

Obecnie dziedzina ta leży zupełnie odło[giem] i dziesiątki, jeśli nie setki milionów leżą bezczynnie w szufladach czy skrzyniach, podczas gdy kupiec czy przemysłowiec musi płacić za kredyt, gospodarczo zupełnie zdrowy, 6 procent lub więcej miesięcznie. Niema bowiem nikogo, ktoby odegrał rolę pośrednika między szukającym kredytu a szukającym lokaty. Banki roli tej nie spełniają, a prawdę powiedziawszy trudnoby im to było wobec nieufności, z jaką ludność się do nich odnosi. Nie spełniają jej też [illegible] leżycie istniejące w Małopolsce jeszcze z czasów przedwojennych kasy oszczędności skutkiem skostnienia biurokratycznego i [illegible] zdolności dostosowania się do obecnej sytuacyi. Zważyć przy tem trzeba, że w b. Kongresówce istnieje zaledwie parę takich kas, powstałych w ostatnim czasie.

Sprawa ta wymaga bacznej uwagi i usil[nej] pracy. Samo społeczeństwo podjąć winno tę akcyę „doraźnej samopomocy kredytowej“ a w pierwszym rzędzie powołane są do niej różne organizacye zawodowe, które akcyę tę powinny oprzeć na zasadzie wzajemności, korzystając z formy prawnej współdzielni. Również samorządy miejskie i wiejskie winny wystąpić z inicyatywą w tym kierunku, państwo zaś powinno akcyę tę, o ile chodzi o przepisy prawne ułatwić a ponadto roztoczyć nad nią swą opiekę. Dodatnie rezultaty tej pracy nie dadzą dłu[go] na siebie czekać.

Odczyt posła dra Thona

na temat:

„Jak się traktuje sprawy gospodarcze w Sejmie“

Niezwykle interesujący odczyt wygłosi pos. dr Thon w niedzielę dnia 30 bm. o godz. ½4 popoł. w sali Stowarzyszenia Kupców przy ulicy Grodzkiej l. 43. Pos. dr Thon mówić będzie n. t.: „Jak się traktuje sprawy gospodarcze w sejmie?“ Zapowiedziany odczyt wywołał w mieście, a zwłaszcza wśród kupiectwa olbrzymie zainteresowanie.

Lewica usunięta od współpracy nad budżetem na rok 1925.

Sin Warszawa. (Telefonem). Na wczorajszem posiedzeniu sejmowej komisyi budżetowej oświadczyli przedstawiciele PPS., Wyzwolenia i grupy Bryła, iż odmawiają przyjęcia powierzonych im referatów poszczególnych części budżetu na r. 1925, ponieważ najważniejsze działy budżetu powierzono Chjeno-Piastowi.

Wniosek posła Wyrzykowskiego (Wyzw.) aby wogóle zreasumować dotychczasowy system podziału referatów i oprzeć go w przyszłości na systemie D'Hondta, upadł 13 głosami przeciw 11.

Następnie komisya dokonała rozdziału referatów przyznając referat budżetu ministerstwa rolnictwa i dóbr państwowych posłowi Żółtowskiemu (Ch. N.), ministerstwa sprawiedliwości posłowi Gruszce (Piast), budżetu prezydyum Rady ministrów posłowi Chacińskiemu (Ch. D.) oraz budżetu prezydenta Rzeczypospolitej Sejmu i Senatu posłowi Śliwińskiemu.

W ten sposób została lewica pozbawiona wszelkiego udziału w pracach nad budżetem na rok 1925.

Kredyty dodatkowe w Sejmie

Awantura z posłem Królikowskim. — Ustawa o kwaterunkach w III. czyt. — Dodatkowe budżety ministeryów.

Sin Warszawa. (Telefonem). Wczorajsze posiedzenie sejmu rozpoczęło się od awantury z posłem Królikowskim (komun.), który przemawiał przeciw ustawie o darowaniu żołnierzom ziemi na kresach. Marszałek kilkakrotnie przerywał mowcy, zwracając mu uwagę na przysięgę przezeń złożoną. Pos. Królikowski skarżył się, że chłopod odbiera się ojcowizny na rzecz żołnierzy.

Z kolei przystąpiono do ustawy o zakwaterowaniu wojsk.

Poseł Chrucki (Ukr.) oświadcza, że ustawa nosi charakter militarystyczny i klub mowcy nie przyłoży ręki do jej wprowadzenia.

Przyjęto poprawkę pos. Inslera do art. 15, oraz pos. Głąbińskiego, która opiewa:

Pomieszkania prywatne, zajęte na kwatery stałe muszą być na żądanie właściciela zwrócone najdalej do roku od dnia zajęcia i nie mogą być ponownie zajęte przed upływem 3 lat.

Ustawę przyjęto w III. czytaniu.

Przystąpiono do dodatkowych kredytów na rok 1924. Po referacie posła Zdziechowskiego przyjęto bez dyskusyi dział sejmu,senatu oraz prezydyum rady ministrów. W dyskusyi nad budżetem min. sprawiedliwości zabrał głos pos. Skrzypa (Ukr.) który wystąpił przeciw działalności min. sprawiedliwości.

Bardzo ostre przemówienie przeciw ministrowi przemysłu i handlu wygłosił poseł Stańczyk (PPS) żądając demonstracyjnie skreślenia 100 złotych z budżetu tego ministeryum.

Dalszą dyskusyę odroczono do najbliższego posiedzenia, które odbędzie się we wtorek.

Wniosek endecki o wprowadzenie stanu wyjątkowego na kresach.

Pierwsze wystąpienie wicepremiera Thugutta.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Wczorajsze posiedzenie sejmowej komisyi administracyjnej poświęcone było wyłącznie wnioskom dotyczącym Kresów Wschodnich. Poruszenie wywołał wniosek Związku Ludowo Narodowego o ogłoszenie stanu wyjątkowego na Kresach.

Wniosek referował poseł Zwierzyński (Z. L. N.)

Imieniem rządu zabrał głos w tej sprawie wicepremier Thugutt, który stanowczo wypowiedział się przeciw wnioskowi endeckiemu. P. Thugutt złożył dłuższą deklaracyę, w której m. in. oświadczył:

„Ludność na kresach jest lojalna, lecz ulega terrorowi. Wprowadzenie tam wyjątkowego stanu nie uspokoi ludności. Oznaczałoby to tylko wywieszenie nowego szyldu, poza którym nic nie uległoby zmianie. Skutki zaś byłyby takie, że na arenie między narodowej zakwestyonowanoby prawa Polski do kresów. Stan wyjątkowy na kresach miałby wtedy tylko racyę bytu, gdyby wybuchło powstanie, a przecież wojny tam żadnej niema.

Środki, jakie rząd ma do uspokojenia kresów, są zupełnie wystarczające. Na bandy tów mamy sądy doraźne, prokuratorów i sędziów śledczych.

Należy zachować cierpliwość. Sztuczek magicznych rząd nie dokona. Kresów nie należy tak traktować jak jakiś Kamerun. Należy stworzyć warunki administracyjne i ekonomiczne a porządek i ład nastaną.

Przemówienie wiceprem. Thugutta przyjęli przedstawiciele lewicy oklaskami.

Z kolei zabrał głos pos. Jeremicz (Białorusin) oraz pos. Dziembło (PPS), którzy podnosili braki i niedomagania administracyi kresowej. Dalszą dyskusyę odłożono do przyszłego wtorku.

Konferencya w sprawie noweli do ustawy o podatku przemysłowym.

Sin Warszawa (Telefonem) Wskutek interwencyi Koła żydowskiego w sprawie niesprawiedliwego wymiaru podatku obrotowego i dochodowego odbyła się w ministeryum skarbu konferencya pod przewodnictwem dyrektora departamentu Głowackiego w sprawie noweli do ustawy o podatku przemysłowym. Nowela ma zmierzać do obniżenia podatków w pewnych określonych wypadkach, mając w pierwszym rzędzie na celu obniżenie cen.

Kanclerz Marx potępia antysemickie hasła w kampanii wyborczej.

Elberfeld, 28. 11 PAT. Na zgromadzeniu wyborczem stronnictwa centrum przy przepełnionej sali kanclerz Marks wygłosił mowę, w której ganił rozbicie na partye, czego dowodem jest zgłoszenie 25 różnych list wyborczych. W dalszym ciągu swej mowy kanclerz potępił ostro tendencye antysemickie, które w obecnej kampanii wyborczej coraz silniej się ujawniają, a które nie dadzą się pogodzić z zasadami chrześcijańskimi.

Dowódca faszystowskiej milicyi zalecał bicie przeciwników pałkami!

Rzym, 28. 11 PAT. W procesie przeciwko dziennikowi Voce Republicana,wytoczonym przez głównego dowódzącego milicyi narodowej generała Balbo pośród szeregu dokumentów złożono list z dnia 31. 8. 1923 r., w którym generał Balbo zaleca bicie nieprzyjaciół pałkami, zwracając się jednocześnie do prefektów władz sądowych o nie pociąganie winnych do odpowiedzialności. Wobec tego, iż prasa lewicowa potępiła ostro stanowisko generała Balbo, ten ostatni wysosował do Mussoliniego pismo, w którem po stwierdzeniu, iż wspomniany list był napisany 15 miesięcy temu, w chwili ogólnego zrozpaczenia zpowodu zamordowania czterech faszystów, zgłasza dymisyę ze stanowiska głównodowodzącego milicyi narodowej, nie chcąc przyczyniać trudności rządowi. W odpowiedzi na to Mussolini pochwala decyzye generała Balbo, podnosząc jego zasługi wobec faszyzmu i przyjmuje zgłoszoną dymisyę, świadcząc, iż generał pozostając poza szeregami, zachowa całkowitą swą godność.

Dalsze zarzuty pod adresem generała Balbo.

Rzym, 28. 11 PAT. Prasa opozycyjna nie zadowala się tem, że naczelny komendant milicyi generał Balbo ustąpił i przypisuje odpowiedzialność za postępek generała wprost rządowi. Pisma opozycyjne omawiają szeroko proces wytoczony przez generała Balbo dziennikowi Voce republicana. Dziennik ten zarzucił był generałowi udział w zamordowaniu kapłana katolickiego Minzohiego w Argenta (prowincya Ferrara). Naczelny redaktor pisma Voce republicana przesłuchany oświadczył wobec niego, że jako faszysta ukrył morderców ks Minzoniego i pomógł im przedostać się w bezpieczne miejsce.

Endecya przeciw p. Thuguttowi.

Sin. Warszawa (Telefonem) Zaledwie p. Thugutt zdołał przystąpić do pracy w rządzie, już rozpoczęła się przeciwko niemu nagonka ze strony endeków. Hasłem do niej jest wczorajszy wniosek ZLN o wprowadzenie stanu wyjątkowego na kresach. Endecya dobrze zdaje sobie sprawę, że gdyby wniosek taki uzyskał większość, p. Thugutt musiałby ustąpić. I o to, zdaje się, endecyi chodzi.

Wiceprem. Thugutt oświadczył wczoraj dziennikarzom:

— Deklaracyę swoją złożyłem na komisyi administracyjnej imieniem rządu. — Gdyby wniosek o ogłoszenie stanu wyjątkowego przeszedł w sejmie musiałbym zgłosić prośbę o dymisyę. W tym wypadku bowiem nie miałbym co do roboty w rządzie.

Wniosek posła Sommersteina o unifikacyę prawa.

Sin. Warszawa (Telefonem) Zgłoszony na onegdajszem posiedzeniu sejmowej komisyi prawniczej przez posła dra Sommersteina wniosek o rozważenie możliwości wprowadzenia na całym terenie Rzeczypospolitej dawnej procedury austryackiej, w interesie jak najszybszej unifikacyi prawa, wywołał wielkie zainteresowanie w tutejszych kołach prawniczych.

Ferye sejmowe.

Sin Warszawa (Telefonem) Krążą pogłoski, że ferye sejmowe rozpoczną się dnia 12 grudnia i trwać będą do połowy lutego. W czasie feryi będą czynne komisye: administracyjna, budżetowa i reform rolnych.

Wybory nowych zarządów „Wyzwolenia" i Z. L. N.

Zwycięstwo grupy umiarkowanej w „Wyzwoleniu".

Sin Warszawa. (Telefonem). Piąte z rzędu wybory prezydyum klubu „Wyzwolenia" dały wynik następujący: poseł Woźnicki otrzymał 18 głosów, poseł Rudziński — 25 głosów, dwie osoby wstrzymały się od głosowania. Wobec tego poseł Woźnicki został prezesem klubu.

Wybór posła Woźnickiego oznacza zwycięstwo tzw. „umiarkowanej grupy" Wyzwolenia z pod znaku p. Thugutta.

P. Woźnicki przyjął mandat, uzależnił jednak pozostanie na stanowisku od wyników dzisiejszego wyboru wiceprzewodniczących klubu.

Równocześnie odbyły się wybory zarządu Zw. Lud. Nar. Prezesem wybrany został poseł Głąbiński, zastępcami jego posłowie Kozicki, Maryan Seyda i Załuska.

Wyjazd posła Czapińskiego do Berlina.

Sin Warszawa. (Telefonem). W najbliższych dniach wyjeżdża do Berlina członek CKW. PPS, poseł Czapiński, celem prowadzenia rokowań z przedstawicielami rosyjskiej partyi S D. (mienszewicy). Rokowania mają na celu ustalenie jednolitego frontu przeciw bolszewikom.

Wyrok w olbrzymim procesie komunistycznym w Estonii.

Moskwa, 28. 11 PAT. Jak donosi moskiewska radiostacya z Talina w rezultacie ukończonego procesu 149 komunistów, z powyższej liczby podsądnych 39 skazano na bezterminowe ciężkie roboty, 28 na 15 lat ciężkich robót, 6 na 12 lat, 19 na 10, 5 na 8 lat, 15 na 6, a 16 na 4 lata zamknięcia w domu poprawczym. Siedmiu podsądnych uniewinniono.

Mussolini ustąpi na wiosnę?

Rzym. „Avanti" donosi z zastrzeżeniami co do niezawodnej pewności swej wiadomości, że Mussolini zamierza ustąpić po otwarciu sesyi wiosennej parlamentu włoskiego. Dziennik podaje dalej, że za następcę Mussoliniego uchodzi Orlando, któryby utworzył gabinet przy współudziale faszystów.

Strejk w przemyśle włókienniczym w Łodzi

(Od naszego korespondenta).

Łódź, 27 listopada.

Strejk, który w dniu dzisiejszym wybuchł, na skutek uchwał związków zawodowych nie ogarnął wszystkich fabryk. Odbywają się wszędzie zebrania robotników, którzy ostatecznie mają zadecydować, kiedy zostanie podjęta akcya strejkowa. Zarząd główny związku klasowego utrzymywał kontakt z prowincyą, gdzie ruch strejkowy przybrał poważne rozmiary. Z ważniejszych ośrodków praca zamarła w Żyrardowie, Tomaszowie, Ozorkowie, Zgierzu, Konstantynowie i Aleksandrowie. W Pabjanicach wszystkie większe fabryki są nieczynne, natomiast w mniejszych, część robotników przystąpiła do pracy. W Łodzi delegaci strejkowi zapoznawali idących robotników do pracy z uchwałą strejkową i wzywali do przystąpienia do strejku. Masy robotnicze są dobrze zorganizowane i panuje wśród nich nastrój optymistyczny, co do ostatecznego rezultatu bezrobocia. Strejk ma przebieg bardzo spokojny.

Stanowisko przemysłowców na wczorajszej konferencyi w ministerstwie pracy zostało sprecyzowane w ten sposób, iż zarobków podwyższyć nie mogą, gdyż nie mogą płacić rachunku za wzrost ceny chleba, którego sami nie wywołali. Rząd nie może wywierać wpływu na przemysłowców, bo rząd nie ma już do dyspozycyi prasy drukarskiej, w której zaspakajał żądania przemysłowców, a Bank Polski jest instytucyą autonomiczną i kwestye społeczne i robotnicze nic go nie obchodzą. Nie bierze ich też pod uwagę w swej polityce kredytowej. Innej zaś rekompensaty rząd nie jest w stanie dać. Najwyżej przedstawiciele rządu wystąpią w roli medyatorów, o ile strony znajdą podstawę do wszczęcia pertraktacyi.

Na zebraniu delegatów fabrycznych związku „Praca" p. Kulczyński oświadczył, że wobec proklamowania strejku przez „klasowców", związek „Praca" przyłącza się do akcyi w myśl uchwały zarządu głównego polskich związków. W dyskusyi domagano się porozumienia się kierownictwa wszystkich związków i wysłania memoryału do władz z żądaniem wszczęcia ostrej walki z drożyzną i ustanowienia dla paskarzy sądów doraźnych i kary śmierci. Robotnicy rozumieją poniekąd, że przemysł sam jest ofiarą tego wzrostu drożyzny, i że raczej należy wszcząć akcyę, by skłonić rząd do podjęcia akcyi antydrożyźnianej. Ze względu na dokonywane wielkie dzieło p. Grabskiego, związki zawodowe unikały wywołania strejku, licząc się poważnie z całokształtem stosunków w kraju.

M. W-r.

Przedstawiciel Związków klasowych o sytuacyi strejkowej.

W Łodzi wybuchł strejk robotników włókienniczych proklamowany z inicyatywy związków klasowych. Współpracownik Republiki miał następującą rozmowę o strejku z przedstawicielem łódzkich związków klasowych p. Kałużyńskim:

— Jakimi względami kierowały się związki klasowe, dając hasło do strejku — zapytał sprawozdawca.

— Położenia włókniarza stało się nieznośne — mówił p. Kałużyński. — Drożyzna w dalszym ciągu czyni postępy, wobec których robotnik stoi bezbronny. Gnębi ona tak dalece masy, iż uważaliśmy moment obecny za ostateczny dla wypowiedzenia walki o poprawę bytu.

— Czy uwzględniali panowie okoliczność, iż w chwili obecnej można skonstantować pewne załamanie się konjunktur rynkowych, co może niekorzystnie wpłynąć na wynik strejku?

— Niewątpliwie jest to poważny czynnik, ale prócz niego uwzględniać musimy przedewszystkiem dwa inne: 1) wzrost drożyzny, 2) nastroje mas.

Drożyzna wzmaga się przyprawiając robotnika o rozpacz. Jak istotnem jest to twierdzenie świadczy fakt, iż wszyscy włókniarze, bez względu na przynależność związkową solidarnie wypowiadają się za strejkiem. Wprawdzie związki „Praca" i Chrześcijański dotychczas oficyalnie nie zdeklarowały swego stanowiska, ale dokładnie wiemy, iż ich członkowie są za czynnem poparciem naszych żądań przez strejk.

— Czy liczą panowie na poparcie swej akcyi przez robotników niewłókniarzy?

— Na to w zupełności nie liczymy — mówił p. Kałużyński. Spodziewamy się jednak, iż Białystok wystąpi również z akcyą strejkową.

— Czy nie było zbyt ryzykownem rozpoczynanie strejku przed świętami?

— Położenie włókniarza jest tak rozpaczliwe, że nie pozostawało nic innego do wyboru. Włókniarz jakkolwiek nie jest przygotowany na dłuższą walkę, został jednak do niej zmuszony przez twardą konieczność. Robotnik nie posiada zasobów na długi strejk, jednak musiał obrać tę drogę.

— Czy związki będą dyskutowały nad sprawą organizacyi produkcyi, o ile będzie podniesiona przez przemysłowców?

— Sprawa ta może być dopiero wtedy rozważana, gdy przedtem zostanie zlikwidowany strejk.

Rada Ligi Narodów zajmie się sprawą Palestyny.

Jak już donosiliśmy rada Ligi narodów, która zbierze się w Rzymie 9 grudnia zajmie się także kwestyą palestyńską na podstawie sprawozdania, przedłożonego przez komisyę mandatową. Anglię będą zastępywali prawdopodobnie Chamberlain i Robert Cecil. Prof. dr. Chaim Weizman udaje się do Rzymu, by być obecnym w czasie posiedzenia Rady Ligi narodów. Jak słychać przedłoży włoska unia katolicka przy tej sposobności radzie Ligi narodów memoryał, żądający nieopierania ruchu syonistycznego i zabezpieczenia praw kościoła katolickiego w Palestynie. Koła, zbliżone do „włosko katolickiej unii dla miejsc świętych w Palestynie" interweniowały już w tej sprawie. Watykan wywiera podobno silny nacisk na rząd włoski, by na posiedzeniu Ligi narodów wziął w obronę chrześcijaństwo w Palestynie.

Ambasador brytyjski w Waszyngtonie o żyd. siedzibie narodowej

Z okazyi 7-letniego jubileuszu deklaracyi Balfoura przesłał brytyjski ambasador w Waszyngtonie sir Esme Howard do organizacyi syonistycznej w New Yorku następujący telegram. „Cieszę się z możności przesłania organizacyi syonistycznej w New Yorku telegramu, w którym mogę wyrazić stałe i głębokie zainteresowanie się mojej ojczyzny wysiłkami w kierunku stworzenia żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie, jako też nadzieję przyszłego rozwoju kraju, zarządzonego na podstawie mandatu, oddanego przez Ligę narodów Wielkiej Brytanii i przy pomocy i poparciu związków syonistycznych na całym świecie.

VII. konferencya krajowa syonistów b. Kongresówki

Jak już donosiliśmy, odbędzie się VII konferencya krajowa syonistów w b. Kongresówce 25 grudnia br. W związku z tem rozesłał komitet centralny organizacyi syonistycznej w Warszawie cyrkularz, w którym wskazuje, że konferencya winna położyć kres nienormalnej sytuacyi, panującej w organizacyi syonistycznej w b. Kongresówce, której kierownictwo spoczywa w ręku mniejszości. Jest możliwem, powiada cyrkularz że VII konferencya będzie ostatnią, ponieważ 15. stycznia 1925 r. ma wedle uchwały Rady Naczelnej odbyć się ogólna konferencya zjednoczeniowa, wszystkich czterech organizacyi syonistycznych w Polsce. Na konferencyi tej winny być wyjaśnione wszystkie kwestye, dotyczące pracy palestyńskiej i wykreślone linie wytyczne syonistycznej polityki krajowej Polski. M. in. wygłosi także dr Klumel, przewodniczący żydowskiego banku kooperatywnego w Polsce referat o zadaniach i metodach naszej działalności na polu pracy ekonomicznej.

NADESŁANE.

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

Dziś w sobotę, dn. 29 bm. o godz. 8 wieczorem ukaże się pierwszy numer

żywego dziennika

p. t.:

TEL-AWIW

który omówi wszelkie doniosłe sprawy światowe, tak smutne, jak i wesołe. Skład redakcyi:

Zamiary dziennika: p. Dr. Jan Bader,
Artykuł wstępny: p. Mojżesz Ehrlich,
Artykuł polityczny: p. dr. O. Herschdorfer,
Kronika: p. B. Mann i p. prof. Mifelew.
Mały felieton: p. B. Honigwachs,
Inseraty: p. dr. Jan Bader.
Naczelny i odpowiedzialny redaktor „Klub Tel-Awiw", Stradom 13.
Adres redakcyi i administracyi: Stradom 13.

Zakład lekarsko-dentystyczny
Dr. BERNARDA STEINBERGA
prowadzi lekarz-dentysta orthodonta
N. DRUCKER

Dziś 29 listopada 1924 Dziś

NOC SZAMPAŃSKA

„SWITU"

w salach przy ul. Radziwiłłowskiej 4.

PODZIĘKOWANIE.

WPanu **Dr. Zygmuntowi Wachtlowi,** chirurgowi, za szczęśliwe przeprowadzenie operacyi oraz WPanu **Drowi Ozyaszowi Herschdörferowi** za sumienne i troskliwe wyleczenie naszego synka z bardzo ciężkiej choroby składamy tą drogą najserdeczniejsze „Bóg zapłać". **Juliuszowie Lustowie.**

Z. K. S. „Makkabi" Kraków
Piętnastolecie 1909—1924.

Dnia 6-go grudnia 1924 Sala Starego Teatru

Raut Jubileuszowy

Początek o godz. 10-tej wieczór.
Stroje dla Pań wieczorowe, dla Panów balowe.

PODZIĘKOWANIE.

WPanu **Dr. Ignacemu Schenkerowi,** chirurgowi, zamieszkałemu w Krakowie, przy ul. Gertrudy 16 za szczęśliwe przeprowadzenie operacyi i wyleczenie mnie z ciężkiej choroby składam tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie. **Izrael Leib Siegman**
Kraków. ul. Gazowa 13.

SANATORYUM
„Polskiego Czerwonego Krzyża"
W ZAKOPANEM.

Otwarte cały rok. Najnowsze zabiegi lecznicze, codzienna opieka lekarska, wykwintny pięciorazowy wikt, wygodnie urządzone osobne pokoje. Roentgen, lampy kwarcowe, laboratoryum, elektryczne oświetlenie, centr. wodne ogrzewanie, dźwig elektryczny, salony towarzyskie, obszerny park. Osób z gruźlicą otwartą nie przyjmuje się. Szczegółowe ilustr. prospekty na żądanie wysyła bezpłatnie. **Zarząd.**

Po raz pierwszy w Krakowie! Po raz pierwszy w Krakowie!

Film rewelacyjny z życia b. dworu austryackiego

TRAGEDYA DOMU HABSBURGÓW

dramat w 2-ch seryach — 14 aktach. — Zdjęć dokonano w Wiedniu
wyświetlają kinoteatry:

„UCIECHA" **„ZACHĘTA"**

Skandal z fundacyą bar. Hirsza.

Zwrócili się do nas niektórzy nauczyciele fundacyi bar. Hirscha i przedstawili nam rozpaczliwe wprost położenie nauczycieli, którym fundacya wypłaca po kilka złotych miesięcznej pensyi. Zasięgnęliśmy informacyi i o to, jak się obecnie sprawa przedstawia:

Kilku nauczycieli wystąpiło przeciw fundacyi na drogę sądową. W drodze przewodu sądowego ustalono, że majątek fundacyi wynosi w rentach „ein Friedens nominale von über 4,800.000 Kr." Rząd austryacki pieniędzy tych nie ostemplował, ani też nie wydał rządowi polskiemu. Gdyby rząd polski w drodze dyplomatycznej na podstawie par. 266 traktatu pokojowego w St. Germain zażądał wydania kwoty odpowiednio zwaloryzowanej, otrzymałby wcale pokaźną kwotę pieniężną, wynoszącą 70 miliardów austryackich koron, czyli dla uwypuklenia około 1,000.000 dolarów.

Że administracyi fundacyi zależy na tem, by sprawę przewlekać, rozumiemy to dobrze, skoro się zważy, że wydatki kancelaryjne wynoszą obecnie 25 milionów miesięcznie, chociaż ani jedna szkoła nie jest czynną, a wszyscy nauczyciele skazani są formalnie na śmierć głodową. Ale naszemu rządowi powinno chyba zależeć na tem, by wydostać tak znaczny majątek i uruchomić szkoły, tembardziej, że fundacya ma w Małopolsce kilkadziesiąt budynków w dobrym jeszcze stanie.

Może ten głos rozpaczy nauczycieli, którzy po 30 latach służby znaleźli się nagle bez środków do życia, bez dachu nad głową zaważy na szali i wpłynie na energiczną i szybką interwencyę Rządu polskiego. Spodziewamy się też, że Koło Żydowskie, które sprawą tą czujnie się zajmuje, i nadal nie spuści sprawy z oczu i zaopiekuje się losem tak poważnej żydowskiej instytucyi.

Ze sportu.

SYNOWIEC, znany fotbalista krakowski, ogłosił z okazyi zaprzestania karyery sportowej po 14-letniej działalności, pożegnalny list. Był on wzorem prawdziwego sportowca, przywiązanego sercem i duszą do swego klubu.

ZWIĄZEK PUBLICYSTÓW SPORTOWYCH w Krakowie został stworzony celem unormowania i uregulowania stosunków panujących w dziennikarstwie sportowem. Dziwi nas, iż dotychczas nie wystąpił w sprawie ustawicznych politycznych i narodowościowych napaści w Głosie Narodu?

Ż. K. S. MAKKABI wynajęła salę gimnastyczną Żyd. Szkoły Ludowej, by dać swym sekcyom możność utrzymania kondycyi fizycznych przez zimę. Sekcye lekkoatletyczna, zapaśnicza i bokserska już rozpoczęły trening. Ćwiczenia sekcyi kolarskiej rozpoczną się po nadejściu z zagranicy walców. Fotbaliści mają przerwę do połowy grudnia, poczem wezmą się do intenzywnych treningów zimowych.

ZNIESIENIE MISTRZOSTW. Na ostatniem zebraniu klubów wiedeńskich zaproponował kap. zw. Meisl zniesienie mistrzostw na kilka lat, by w ten sposób przyczynić się do utrwalenia amatorstwa i uniknięcia nieszczęśliwych wypadków. Mistrzostwa pragnie on zastąpić rozgrywkami puharowymi bez zmian w klasach.

HASMONEA, Lwów, wybrała na ostatniem Walnem Zgromadzeniu prezesem ponownie Dr. Rollera. Skład Wydziału uległ gruntownemu odmłodzeniu.

Podziękowanie.

WPanu Bolesławowi Pogonowskiemu, lekarzowi kliniki położniczej U. J. w Krakowie ośmielamy się złożyć tą drogą jak najserdeczniejsze **podziękowanie** za doskonałą wyczerpującą pomoc lekarską i niezwykłą troskliwość w czasie słabości naszej córki, która w ciężkich warunkach szczęśliwie przebyła połóg dzięki Jego nadzwyczajnej opiece. Głęboko wdzięczni
1323 **Weissbergowie. Sperlingowie.**

Walne Zgromadzenie Towarzystwa
„Miłośników Sztuki Żydowskiej"
w Krakowie.

Dzisiaj o godzinie 7 wieczór odbędzie się w sali kahału Walne zebranie Tow. „Miłośników Sztuki Żydowskiej" w Krakowie.
2424

Z sali koncertowej.

Kwartet Rosego.

Koncerty tego klasycznego zespołu stały się i u nas jednem z najważniejszych wydarzeń sezonu muzycznego, późno niestety, bo kwartet ten istnieje — jak to mistrz Rose z dumą podnosi — 43 lat, a jego historya w samych programach obejmuje kilka grubych tomów, w muzyce natomiast stanowi jedną z najjaśniejszych kart zespołów kameralnych. Tym razem ograniczył się kwartet do dzieł Beethovena wybranych po jednem z każdej epoki, bez zachowania w programie chronologicznego następstwa: op. 127 (XII, es-dur, pierwszy w szeregu tzw. „ostatnich") między op. 18 nr. 1. (I. f-dur) i op. 59 nr. 2. (VIII. e-moll, Rasumowski). Mankamentem programu było powtórzenie tego ostatniego, granego tu już przez Rosego zeszłego roku na pierwszym koncercie i znanego z produkcyi dwóch innych jeszcze zespołów. Pozatem — nabożeństwo; specyalnie w op. 127 tym arcydziele o niezgłębionych, niebiańskich pięknościach treści i formy; temat z waryacyami (II. część) wzruszał do głębi uduchowionem oddaniem i precyzyą zdumiewającego zgrania, które cechuje dziwna swoboda każdego instrumentu z osobna, nie łamiąca jednak ani na chwilę żelaznej spoistości całego zespołu, jakgdyby jeden organizm. Drobne usterki jak np. drżenie prawej ręki wiolisty i małe wykolejenie w IV. części e-moll kwartetu w znanem, nie bezpiecznem miejscu należy położyć na karb przemęczenia (w tym tygodniu co wieczór koncert po całej Polsce, a 180 występów w roku). Świeży jednak duch młodzieńczy sympatycznie zadaje kłam siwym włosom tych artystów, którzy tylko latami są starszymi panami, w sztuce jednak i obejściu pełni są musującego temperamentu. Stali się też już ulubieńcami naszej publiczności, która przy końcu urządziła im serdeczne, niemilknące owacye.

A po koncercie kilka niezapomnianych godzin prywatnej pogawędki.

Dr. Henryk Apte.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o bezwłoczne odnowienie prenumeraty na miesiąc grudzień

KRONIKA.

Kraków, 29 listopada

Dziś przyjeżdża Asz!

Dziś o 10 wieczór przyjeżdża Asz do Krakowa. Asz zna Kraków, gdyż przed kilkunastu laty był w Krakowie. Znane są jego obrazki z Krakowa z owego czasu, obrazki prześwietlone niekiedy humorem, a zawsze owiane patosem wielkiego współczucia.

Odczyt swój wygłosi wielki pisarz w niedzielę o godzinie 11 przed poł. w sali kinoteatru „Warszawa“.

Wieczorem odbędzie się bankiet, na który zaproszone zostały wszystkie instytucye krakowskie.

Wezwanie Egzekutywy Org. Syońskiej dla Zachodniej Małopolski i Śląska.

Egzekutywa Organizacyi syońskiej dla Zach. Małopolski i Śląska wzywa członków Rady Centralnej i stronnictwa syońskiego, by zjawili się w sobotę o godz. 10 wieczór na dworcu kolejowym celem przywitania Szaloma Asza.

———o-o———

— **ZNANI DZIAŁACZE SYONISTYCZNI** pp. dr Glaser i dr Józef Szalman przybyli onegdaj do Krakowa. P. dr Glaser zajmie się jako delegat dyrektoryum Keren Kajemet organizacyą pracy na rzecz Ż. F. N., a p. dr Szalman jako wysłannik Centrali Keren Hajessod w Warszawie zorganizowaniem systematycznej działalności na rzecz Fundu szu Podwalin w zachodniej Małopolsce i Śląsku.

— **ZAKONCZENIE OBRAD NAD BUDŻETEM M. KRAKOWĄ.** Wczoraj odbyło się pod przewodnictwem komisarza rządu dra Wawrauscha w obecności wiceprezydentów inż. Rollego i dra Wielgusa trzecie z rzędu posiedzenie budżetowe magistratu m. Krakowa. Na podstawie referatu dyr. Krzyżanowskiego uchwalono dział IX (zdrowotność miasta), dział X (opieka społeczna), dział XI (sztuka i zabytki historyczne), dział XII (oświata), dział XIII (sprawy wojskowe) dział XIV (różne). — Temsamem uchwalono cały budżet na rok 1925. — Ostatnie posiedzenie budżetowe, na którem przedłożony zostanie magistratowi ostateczny bilans budżetu na rok 1925 odbędzie się we środę dnia 3 grudnia o godzinie 5 popołudniu.

— **SKANDALICZNE DORĘCZANIE POCZTY MA MIEJSCE NA UL. STRADOM.** Podczas gdy dawniej pierwsza ranna poczta doręczaną bywała już o godz. 9 rano, obecznie **doręcza się pocztę miedzy 11 a 12** to jest w czasie, gdzie wykonanie zleceń jak wysyłka kolejowa, pocztowa, załatwienie spraw w urzędach i bankach jest już wprost niemożliwe. Winę ponosi Zarząd poczt wydając pocztę listonoszom bardzo [illegible] jakteż wysyłając listonoszów zupełnie nie nadających się do pełnienia tej funkcyi; ponadto zmiana poszczególnych listonoszów w jednym rejonie jest zbyt częsta; stąd też zamiast poprawy konstatujemy coraz większe pogorszenie się stosunków w tej dziedzinie służby pocztowej.

Izba Handlowa i Przemysłowa w Krakowie powinna wdrożyć kroki dla spowodowania poprawy tych stosunków, utrudniających byt kupiectwu i postarać się, aby **poczta była doręczaną w dzielnicach handlowych 3 razy dziennie.** Zaś Zarząd Poczt niechaj wglądnie w tę sprawę i usunie braki podniesione nie czekając dalszych interwencyi.

— **ZGŁASZANIE POLEGŁYCH AKADEMIKÓW.** Rodziny, których synowie studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego polegli na wojnie nie ukończywszy rozpoczętych studyów uniwersyteckich, albo jako absolwenci z r. 1914, zechcą podać ich nazwiska do końca bieżącego roku w komitecie uczczenia poległych akad. (Uniw. Jagiell.), celem umieszczenia tych nazwisk na tablicy pamiątkowej, która ma być wmurowana na Uniwersytecie Jag.

— **ZWIĄZEK INWALIDÓW WOJENNYCH RZECZYPOSPOLITEJ** zawiadamia wszystkich inwalidów wojennych, że w myśl rozkazu ministerstwa spraw wojsk. dep. VIII. san. L. 13064 z 29 X. 1924, wszyscy inwalidzi wojenni, którym termin orzeczenia komisyi rewizyjnej minął, winni najdalej do 12 miesięcy po wygaśnięciu prawomocności orzeczenia komisyi wojskowo lekarskiej, zgłosić się w swojej powiatowej komendzie (referat inwalidzki) celem przedstawienia do ponownej komisyi. Inwalida nie zgłosiwszy się po upływie roku traci prawa inwalidzkie. Wszyscy zaś, którzy uznani zostali na pewien okres czasu, winni najdalej na dwa miesiące przed upływem terminu zgłosić się dobrowolnie w PKU (referat inwalidzki) celem ponownego zbadania, gdyż wtedy tylko ciągłość wypłaty rent nie zostanie przerwaną. Bliższych wyjaśnień udziela codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9—1 przedpoł. i od 5—7 popoł. sekretaryat związku, Kraków, ul. Podzamcze 30.

— **SEKCYA URZĘDNICZEK ADWOKACKICH I NOTARYALNYCH** odbędzie dalszy ciąg ogólnego zebrania w poniedziałek, dnia 1. grudnia br. o godz. 6.30 wieczór w lokalu Związku Urzędników Prywatnych, Sławkowska 6.

— **ZMIANY W STANIE POSIADANIA REALNOŚCI.** Wykazy statystyczne, dotyczące zmian w stanie posiadania realności i gruntów w obrębie Krakowa w ciągu pierwszego półrocza br. podają łączną sumę 259 zmian. Z tego przez kontrakt kupna zmieniło właściciela 169 objektów, przez inne kontrakty 38, a przez śmierć właściciela 52. Z pośród 169 zmian przez kontrakt kupna przypada więcej niż połowa, bo 92 zmian na grunta, 45 na części domów, 6 na domy parterowe, 11 na domy jednopiętrowe. 14 na domy dwupiętrowe, 6 na domy trzechpiętrowe i 5 na inne realności. Również z 38 zmian przez inne kontrakty było najwięcej transakcyi gruntem (26), częściami domu było 7, domami parterowymi 3, jednopiętrowemi 2. Natomiast zmiany wskutek śmierci właściciela obejmują największą ilość części domu (21), gruntów 10, domów parterowych 1, jednopiętrowych 5, dwupiętrowych 11, trzechpiętrowych 4. Według dzielnic największej ilości zmian dokonano w dzielnicy XXII (Podgórze), bo aż 36, dalej w dzielnicy Krowodrza 24, Wesoła 21, Piasek i Kazimierz po 19, Nowa Wieś 18, Zwierzyniec 17, Śródmieście 16, Dębniki 15 itd., najmniejszej zaś w dzielnicach Zakrzówek i Warszawskie po 2, oraz w dzielnicy Wawel 1.

Największą ilość transakcyi przez kon-

Zwłoka w zakończeniu procesu przeciw dyr. Wandzlowi.

Z powodu dopuszczenia świadków odwodowych i nowych pytań do znawców.

Na wstępie wczorajszej rozprawy przeciw dyr. Wandzlowi trybunał ogłosił uchwałę, że dopuszcza zawnioskowanych przez obronę świadków Stefanię Marcinkową, Helenę Spratkową, Józefa Galasa młodszego na okoliczności dotyczące wymiany dolarów przez oskarżonego na kapitał akcyjny jeszcze w maju 1921, oraz na stosunki majątkowe oskarżonego w Ameryce i ilość przywiezionych przez niego do Polski własnych dolarów. Zarazem trybunał reasumując poprzednią decyzyę postanowił zarządzić konfrontacyę świadka Górki ze świadkiem dyr. Klimczakiem na wyjaśnienie sprzeczności w zeznaniach obu tych świadków. Dyr. Klimczak podał bowiem na rozprawie, że Górka opowiadał mu, iż zmienił Wandzlowi tylko 25.000 dolarów, zaś słuchany poprzednio Górka nie podał zupełnie cyfry zmienionych przez niego dolarów. Konfrontacya ma nadto tyczyć przebiegu pierwszego konstytuującego walnego zgromadzenia i przyjęcia na niem relacyi 800 mp. za jednego dolara. Pozatem uchwalił trybunał odmówić przesłuchania dalszych świadków, zawnioskowanych przez obronę i stronę cywilną. Trybunał uznał również za stosowne co do spornych punktów oskarżenia, zarządzić ponowne wypytanie oskarżonego, który przedstawił stan sprawy głównie co do Daru Narodowego, tzw. „Złotej Księgi“, funduszu 5 proc., oraz kapitału na odlewarnię.

Znawcy sądowi dyr. Przybylski i dyr. Walczak oświadczyli, że operatu swego ze względu na mnogość pytań oraz olbrzymi materyał jeszcze nie ukończyli i że praca ta potrwa jeszcze kilka dni. Obrońca dr Goldblatt przedstawił znawcom cały szereg dalszych pytań, odnoszących się do organizacyi banku, sposobu książkowania, uskutecznienia wpłat dolarowych i w markach polskich zarówno przez oskarżonego do banku, jak i przez bank na jego rzecz. Protokołowanie tych pytań zajęło znaczną część rozprawy, poczem trybunał po dłuższej naradzie uchwalił cały szereg tych pytań przedłożyć znawcom do wydania orzeczenia na piśmie. Także zastępcy strony poszkodowanej zadali znawcom kilka pytań, odnoszących się przeważnie do kontowania w księgach, na któreto pytania znawcy z miejsca dali wyjaśnienie.

Resztę rozprawy zajęło odczytanie całego szeregu pism, doniesień i zeznań akcyonaryuszy amerykańskich, złożonych pod przysięgą w Ameryce, a prezważnie korzystnych dla oskarżonego, odnośnie do jego działalności społecznej, nauczycielskiej, sposobu zarobkowania oraz stosunków majątkowych. Między innemi odczytano pismo departamentu policyi w Detroit stwierdzające, że Wandzel był profesorem seminaryum duchownego w Deroit, a następnie właścicielem i kierownikiem średniej szkoły klasycznej, połączonej z internatem i że nigdy nie był ani aresztowany, ani też sądownie karany. Wreszcie odczytano księgę protokołów zebrań organizatorów banku w Ameryce, przedstawiającą genezę i tok prac około założenia spółki.

Celem przeprowadzenia dopuszczonych dowodów trybunał odroczył rozprawę do dziś, wzywając świadków zamieszkałych w Krakowie do stawienia się w sądzie. Zamiejscowi świadkowie wezwani zostali na wtorek 2 grudnia br., zaś w poniedziałek rozprawa dozna przerwy celem umożliwienia znawcom ukończenia dodatkowego elaboratu.

Wobec dopuszczenia nowych dowodów, rozprawa przeciągnie się jeszcze kilka dni.

Dziś odbędzie się ciągnienie losów loteryi lotniczej.

Dziś w sobotę 29 bm. o godz. 5-ej popołudniu rozpocznie się ciągnienie losów loteryi fantowej Ligi obrony powietrznej w obecności przedstawicieli władz, prasy, członków wojewódzkiego komitetu Ligi, członków koła lotniczego uczniów wyższej szkoły przemysłowej oraz publiczności.

Sposób ciągnienia będzie następujący: Do jednego bębna wkłada się kartki z numerami wszystkich losów, zaś do drugiego kartki z numerami zinwentaryzowanych fantów. Po wymieszaniu kartek w każdym bębnie z osobna wyciąga się po jednej kartce z każdego bębna, a wyciągnięty numer losu wygrywa fant oznaczony numerem inwentarza na wyciągniętej jednocześnie z drugiego bębna kartce.

Z czynności losowania spisze się protokół. Wynik ciągnienia poda komitet do publicznej wiadomości. Nadto co do głównych wygranych jak sypialnia, motocykl, radiostacya, meble, kuchnie gazowe, rowery, aparaty fotograficzne itp. poda się do wiadomości spis osób, które je wygrały.

Wydawanie wygranych fantów rozpocznie się od poniedziałku 1 grudnia o godz. 4-ej popoł. w gmachu województwa, parter na lewo.

trakt kupna wykazał miesiąc kwiecień (33), najmniejszą marzec (23).

— **PRZECIW DRĘCZENIU DROBIU.** Stwierdzono, że handlarze względnie włościannie, sprzedający drób na tutejszych placach targowych, obchodzą się z drobiem w sposób okrutny i nieludzki, co wywołuje publiczne zgorszenie. Zwłaszcza porą zimową podczas mrozów drób zostaje na targu składany bezpośrednio na ziemi i zdarza się, że przymarza do niej łapami, co powoduje męczarnie ptactwa. Celem zapewnienia ochrony drobiu przed dręczeniem, odniósł się magistrat do policyi oraz polecił komisaryatowi targowemu, aby zwracał baczniejszą uwagę na sposób obchodzenia się z drobiem przy sprzedaży na placach targowych i doniósł winnych celem ukarania.

— **NIEUDAŁA UCIECZKA POLICYANTĄ DO BOLSZEWII.** Jak się dowiadujemy, przed kilku dniami zbiegł z Krakowa pewien posterunkowy policyi należący do stanu tutejszej załogi policyjnej. Na podstawie rozesłanych listów gończych za zbiegiem straże graniczne ujęły go na granicy bolszewickiej gdy przekradał się do Rosyi. W chwili aresztowania zbieg wyjął rewolwer i począł strzelać do chcących go ująć żołnierzy, został jednak ubezwładniony i przywieziony do Krakowa. Obecnie toczy się przeciw policyantowi temu śledztwo. Tło sprawy jest dotąd niewyjaśnione, a policya trzyma szczegóły śledztwa i nazwisko owego zbiega w tajemnicy.

— **SZAJKA FAŁSZERZY 50-ZŁOTÓWEK.** Jak już donosiliśmy, przed kilku tygodniami władze policyjne wpadły na ślady fałszerzy banknotów 50-złotowych. Obecnie śledztwo policyjne w tej sprawie zostało ukończone, a pozostający pod zarzutem puszczania w obieg falsyfikatów zostaną w dniu dzisiejszym odstawieni do więzień sądowych. Pierwsze fałszywe banknoty 50-złotowe pojawiły się w Tarnowie, dokąd władze policyjne wysłały na śledztwo dwóch wywiadowców. Tam też aresztowany został niejaki Weis i przywieziony do Krakowa. Ponadto aresztowano w Krakowie pięć osób pod zarzutem puszczania w obieg podrobionych banknotów. Poszukiwania za fabryczką falsyfikatów dotąd nie dały rezultatów, acz zdaje się nie ulegać wątpliwości, że znajduje się ona na terenie Krakowa.

— **WYPADEK PRZY PRACY.** Wczoraj wezwano pogotowie ratunkowe na dworzec kolejowy, gdzie Stan. Skrzekucki, kolejarz (lat 28), doznał w czasie przesuwania wozów zwichnięcia stawu skokowego i złamania kości goleniowej. Przyczyną nieszczęśliwego wypadku było oderwanie się śruby buforowej, która spadając uderzyła Skrzekuckiego w nogę. Ofiarę wypadku przewieziono do szpitala św. Łazarza.

— **ZNACZNA ZGUBA.** Salomon Ginger, jubiler, zamieszkały przy ul. Grodzkiej Nr. 60 doniósł, że dnia 26 bm. około godziny 9-ej wieczór, zgubił w kawiarni Royal pugilares, w którym znajdował się brylant w srebrnej oprawie, wartości 1,200 zł. Pugilares bronzowy, skórkowy, podłużnego formatu, a brylant niezupełnie biały, wagi 1.93 kar.

— **KRADZIEŻ... NIECODZIENNA.** W nocy z 27 na 28 bm. skradziono na Wiśle łódkę Nr. 35 wartości 200 zł, na szkodę księży Salezyanów.

— **Ż. K. S. MAKKABI** uprasza osoby, które otrzymały zaproszenie na **Uroczysty Bankiet Jubileuszowy** w salach Starego Teatru w dniu 6. grudnia b. r., aby ze względu na olbrzymie zainteresowanie się i konieczność wcześniejszego zarezerwowania miejsca zaopatrzyły się już teraz w bilety wstępu (Drukarnia przemysłowa, Zielona 7).

—o-o—

— **ZEBRANIE SZEKLOWCÓW „HITACH DUTU"** oraz członków Merkazu odbędzie się dzisiaj w sobotę o godzinie 4 popołudniu w Merkazie (Ezra, Krakowska 41). Wzywa się wszystkich o punktualne przybycie. Na porządku dziennym wybory na konferencyę tarnowską.

—o-o—

Przemysł koronkarski

Liga P. p. w Krakowie urządza od 2. XII do 10. XII. wystawę koronek domowych, których wytwórstwo zaszczepiła w czterech wsiach przy pomocy sił ideowo temu oddanych. Wystawa i sprzedaż przeniesioną będzie do Łodzi.

—o-o—

— **KOLLEGIUM WYKŁADÓW NAUKOWYCH** (rynek gł. A—B l. 39) czwartek 27, sobota 29 i niedziela 30 bm. red. Konstanty Srokowski: Rosyjski problem religijny; piątek 28 bm. red. Artur Popiel: W rocznicę listopadową (z recytacyami art. dram. Bagateli Jul. Halewicza). Pocz. o godz. 7 wieczór.

—o-o—

— **JAN GERARDY,** wszechświatowej sławy czelista, wystąpi w Krakowie dziś, w sobotę 29 bm. i wykona między innemi Balmanna waryacye symfoniczne i Boccherina sonatę. Pozostałe bilety do nabycia przez cały dzień u J. Lipskiego, Sławkowska 8 i od godz. 6 w kasie St. Teatru.

— **SŁYNNA SYMFONIA SCRIABINA, ZWANA „BOSKĄ",** oraz „Kaprys hiszpański" Rimsky-Korsakowa wykonane będą na ostatnim poranku z W. Berdiajeffem w niedzielę, 30 bm.

— **KAROL FLESCH,** jeden z najznakomitszych skrzypków świata koncertować będzie u nas poraz pierwszy w poniedziałek, 1 grudnia.

— **DMITRY SULIMOW**, słynny tenor rosyjski, wystąpi w Krakowie we wtorek, 2 grudnia i wykona szereg najsławniejszych aryi i pieśni.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Sobota: „Spadkobierca" (nowość).

Niedziela pop.: „Krzyżacy", wiecz. „Spadkobierca".

BAGATELA

Sobota pop.: „Pragnę potomka", wiecz. „Ukochany".

Niedziela pop.: „Ten, który zabił", wiecz. „Wstydliwy hulaka".

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI"

Sobota pop.: Czarodziejka karnawału", wiecz. „Cnotliwa Zuzanna".

Niedziela pop.: „Mariella", wiecz. „Cnotliwa Zuzanna".

TEATR ŻYDOWSKI

Sobota o godz. 7'30 wiecz. „Córka Jerozolimy".

Niedziela o godz. 3'15 „Sulamith" (ceny zniżone), wiecz. „Bar Kochba".

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

WARSZAWA: „Quo Vadis". W roli głównej E. Jannings.

REDUTA: „Miasto rozkoszy", w 10 wielkich aktach. W gł. roli Możżuchin i Lisienko.

NOWOŚCI: „O czem się nie mówi".

WANDA: „O czem się nie mówi".

SZTUKA: „Królowa niewolników" w 2 seryach 12 aktach.

UCIECHA I ZACHĘTA: „Tragedya Domu Habsburgów". Film rewelacyjny. 2 serye, 14 aktów. W roli gł. Marya Corda.

Z SALI SĄDOWEJ.

Skazani za pobicie komisarza policyi.

Wczoraj w sądzie okr. karnym przed sso. Stuberem toczyła się rozprawa przeciw Franciszkowi Myciowowi, Adamowi Szerajowi, Janowi Szerajowi, Bronisławowi Pisarczykowi, Stefanowi Przybylskiemu i Władysławowi Skrzyńskiemu, oskarżonym o to, że dnia 3 października br. w Podgórzu, napadli na komisarza policyi dra Kobielę oraz podwładnych mu posterunkowych, pełniących służbę. Komisarz dr Kobiela został przez napastników pobity. Po przeprowadzonej rozprawie sędzia wydał wyrok skazujący Myconia na 4 miesiące, Adama Szreaja na 3 miesiące, a Jana Szeraja na 4 miesiące ścisłego aresztu. Reszta oskarżonych została uwolniona.

O podrabianie opakowań monopolowych i banderoli.

W ostatnich dniach toczyła się w sądzie okręgowym karnym w Krakowie rozprawa przeciw Pinkusowi Halpernowi (lat 50), kupcowi, Izaakowi Jahrblumowi r. Weisbergowi (lat 45) kupcowi z Wieleczki, oraz Gitli Fischlerowej (lat 39), handlarce z Wieliczki, oskarżonym o podrabianie monopolowych opakowań sacharyny i banderoli. Według aktu oskarżenia dnia 7 stycznia ub. r. przeprowadziły organa policyi rewizyę w mieszkaniu Halperna, gdzie znaleziono 14 kg sacharyny, 350 pudełek po 100 pastylek sacharyny oraz około 2000 podrobionych opakowań i banderoli państwowego monopolu. U Halperna zastano Jahrbluma, Fischlerową i Ziehrera, w których mieszkaniach również znaleziono kilkaset sztuk fałszywych opakowań. Trybunał po przesłuchaniu obwinionych i świadków postanowił przekazać sprawę na drogę postępowania skarbowo-administracyjnego.

Trybunałowi przewodniczył sso. Frączkiewicz, oskarżał prok. dr Hubl, bronili prof. dr Reinhold, adw. dr Heski i adw. dr Chmura.

O okradanie służbodawczyni.

Wczoraj toczyła się przed krakowskim trybunałem karnym rozprawa przeciw stróżce domu przy ul. Sołodowej l. 33 w Krakowie, oskarżonej o dopuszczenie się na kilka zawodów zbrodni kradzieży bielizny z mieszkania służbodawczyni p. Karoliny Luftig. W tej samej sprawie odbyła się już w czerwcu b. r. przeciw powyższej oskarżonej rozprawa, na której oskarżona zasądzoną została na 1 rok ciężkiego więzienia. Na skutek zażalenia nieważności, wniesionego przeciw temu wyrokowi przez obrońcę oskarżonej, Sąd Najwyższy w Warszawie zniósł powyższy wyrok i polecił odbycie ponownej rozprawy. Na wczorajszej rozprawie trybunał ponowił poprzednie dowody i przesłuchał dodatkowo świadka odwodowego, poczem po przemówieniu zastępcy prokuratora i obrońcy przewodniczący ogłosił wyrok, uwalniający oskarżoną od wszelkiej winy i kary. Trybunałowi przewodniczył s. okr. Pattak, oskarżał prok. Stąpor, bronił adw. dr Lustbader.

Z kraju.

WIELICZKA. (Kor. wł.) Założenie Stow. Kupców. — Jeszcze o wyborach do Kasy Chorych.). Onegdaj odbyło się w obecności delegata Centrali związków kupieckich z Krakowa, p. radcy Rafała Pfeffera inauguracyjne otwarcie lokalu tut. organizacyi kupców żyd. Po przywitaniu gościa przez wiceprezesa p. Klinghoffera, — p. Pfeffer w bardzo zajmującym referacie przedstawił licznie zgromadzonym, ciężkie położenie kupiectwa żyd. By przejść ze słów do czynów, czas tedy najwyższy, by tut. kupcy zrozumieli, że tylko w jedności ich siła. Mowca wezwał kupców, by skupili się około nowo utworzonej instytucyi, która ma na celu bronić słusznych praw kupiectwa.

C wyborach do tut. Kasy Chorych, o których wyniku donieśliśmy już telefonicznie, należy jeszcze dodać, że przy nie przebierającej w środkach agitacyi antysemickiej tutejszej partyi chadeckiej, sukces miejscowej PPS. stanowi dość poważne zwycięstwo.

RADA PRZYBOCZNA KOMISARZA RZĄDOWEGO LWOWSKIEJ GMINY ŻYD. Na onegdajszem posiedzeniu Magistratu ustalona została lista członków Rady przybocznej Gminy żyd. we Lwowie przy komisarzu rządowym prof. drze Allerhandzie w następującym składzie: Wiceprezesi: Dr. Aleksander Hausmann, Chajes i Rappaport. Rada przyboczna: pp.: Aksejbrad, Karol Buber, Buerger, inż. A. Badian, dr. Mojżesz Dogilewski, inż. H. Feuerstein, Dr. Fried, dr. Geyer, Maks Glasermann, poseł dr. Hausner, Ignacy Jaeger, inż. Kassler, Maurycy Mund, Oranż Podhorzer, dr. Rebner, Rosner, Rohatyn, Salamander, Silber, dr. Schorr, dr. Schmorak, Stengel, Topf, Jakób Ulam, Wahl.

Zastępcy: Elster Aleksander, Gruenberg, dr. Koenigsberg, Langnas, Muenz, Marek, Liebermann Siegel, Schleien, Ticker, Wallerstein.

IMPONUJĄCA MANIFESTACYA ŻYDÓW LWOWSKICH NA RZECZ ŻYD. FUND. NAR. odbyła się wczoraj w sali Jad Charuzim. Było to jedno z tych licznych zgromadzeń, jakie szerokie kręgi akcyi na Fund. Odbudowy Palestyny w ramach swej propagandy zawierają. Przemawiali goście palestyńscy, kierownik biura K. K. w Jerozolimie p. Berger i działacz robotniczy, założyciel kolonii Ejn. Charod, p. Lewkowicz.

KWALIFIKOWANIE URZĘDNIKÓW. W związku z prowadzoną akcyą oceniania kwalifikacyi urzędników dowiadujemy się, że zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów jedynie urzędnicy, których ogólna ocena opiewa „nieodpowiednio“ mogą w ciągu dwóch tygodni po zawiadomieniu ich o wydanej przez Komisyę Kwalifikacyjną ocenie, prosić władze służbowe o poddanie ich kwalifikacyi ponownemu rozpatrzeniu przez tę samą Komisyę Kwalifikacyjną. Co się tyczy urzędników, których ogólna ocena opiewa „dostatecznie“, dobrze, „b. dobrze“ i „znakomicie“, to powołane wyżej rozporządzenie z dnia 23 lipca 1922 r. nie przewiduje możności wnoszenia zażaleń na wydaną przez Komisyę Kwalifikacyjną ocenę ich kwalifikacyi.

WYSTAWA RZEMIOSŁA ŻYDOWSKIEGO. W łonie Centralnego Związku Rzemieślników Żydów w Polsce powstała myśl urządzenia wystawy żydowskich wyrobów rzemieślniczych, na razie wyłącznie rzemiosła warszawskiego. Sprawa ta będzie przedmiotem rozważań odnośnych czynników w najbliższym czasie.

BEZROBOCIE NAUCZYCIELSTWA SZKÓŁ WIECZORNYCH wybuchło w Łodzi. Do bezrobocia przystąpiło około 400 nauczycieli szkół wieczor-

nych, 67 szkół powszechnych uzupełniających zostało unieruchomionych, częściowo odbywały się wykłady jedynie w 6 szkołach.

Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 28 listopada.

Na giełdzie akcyj ruch bardzo słaby wśród nastroju nieprzychylnego.

Po giełdzie robiono: Gazy wsch. 12.75, Nobel 1.75—1.85, Gazy zach. 3.10—3.20, Gloria 0.20.

Waluty: N. Jork 5.19 i trzy czwarte, Londyn 24.15, Zurych 100.75, Wiedeń 7.34 i trzy czwarte, Praga 15.70.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	28 XI.	27 XI.
Polski Bank Przem. -VII	0·33 - 0·34	—
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	—
Ziemski Bank Kredyt.	0·17	0·17
Powszechny Bank Kred.	—	0·06
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	—	—
Polskie Tow. Handl.	0·82	0·83
Handl. Sp. akc. „Impex“	—	—
„Pharma“ Mag. Jawornicki	0·80	—
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Glob“	—	—
Żegluga Polska	—	—
Zieleniewski I—IV	10·20 - 10·40	10·30—10·35
H. Cegielski, Poznań	0·55	0·53
Parowozy I—V.	—	—
„Automotor“ fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz“ fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia“ żel.	—	—
Zakłady amunic. „Pocisk“	0·75	0·74
„Góra“ fabryka cement.	—	—
Jerzmanowskie Zakł. Gór. S. A.	16·00 - 16·25	16·25—16·30
„Lepege“ T. w. dla prz. gór.	4·70—4·85	—
Polska Nafta	2·45 - 2·50	2·30
„Okucie“ Nafl. Sp. akc.	0·67 - 0·69	—
„Olbos“ T. A.	—	—
„Strug“ Przem. drzewny	—	—
„Pezet“ Drewsk akc. bud.	—	—
Syndykat rolniczy Krakow	—	—
Fabr. przetw. drzew.	—	—
„Stok“ I—I.	—	—
„Agrech“ m	—	—
„Krakus“ Przemysł spir.	—	0·74
Fabr. cukru w Chodorowie	5·30 - 5·40	5·40—5·60
Cukrownia Chybie	6·50	6·60—6·70
A. Pasecki	1·40	1·50
Fabr. porcel. w Ćmielowie	[illegible]	0·52—0·53
Zieleń... w Sierszy I-I	0·22	0·22—0·23
... Niemojowski	—	—
Fabr kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska z dnia 28 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 515½ bony złote 097 pożyczka złota 600—600 milionówka 074—077 pożyczka dolarowa 324—331.

Czeki: Belgia tranz. 2545 Holandya tranz. 209·90 Londyn tranz. 2409 Nowy Jork tranz. 518½ Paryż tranz. 2787 Praga tranz. 1561 Szwajcarya tranz. 100·32 Wiedeń tranz. 733½ Włochy tranz. 2268.

Giełda warszawska z dnia 28 b. m. (PAT) **Akcye.** Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków ——— Bank Przemysłowy Lwów ——— Bank Zw. Sp. Zar. Poznań ——— Puls ——— Wild ——— Cukier Warszawa 350—375—360 Cegielski 055—055 Ursus 150—150 Parowozy —— Zawiercie 2100—2200 Żegluga —— Polska nafta —— Siła i Światło 051—051 Ćmielów 053 Starachowice 218—236—230 Pocisk —— Zieleniewski 1000 Żyrardów 1500 Chodorów 520—550

Giełda wiedeńska z dnia 28 b. m. (PAT) **Dewizy.** Amsterdam 28675 Zagrzeb i Belgrad 1031 Berlin 16860 Bruksela 3459 Budapeszt 9300 Bukareszt 363 Chrystiania 10480 Kopenhaga 12380 Londyn 328700 Mauryt 9800 Medyolan 3072 Nowy Jork 70935 Paryż 3802 Praga 2130 Sofia 517 Sztokholm 18970 Warszawa 13600—13700 Zurych 13700 Dolary 70460 Belgijskie 3415 bułgarskie 504 duńskie 12240 marki niemieckie 16720 angielskie 326900 francuskie 3755 holenderskie 28325 włoskie 3040 jugosłowiańskie 1056 norweskie 10350 polskie 13550—13670 rumuńskie 356 szwedzkie 18760 szwajcarskie 13660 hiszpańskie 9450 czeskie 2114 węgierskie 9310 tureckie 36000.

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 4000, renta lutowa 4000, losy tureckie ———, Boden kredit 297000, austr. zakł. kred. 178000, Koleje austr. 475000, Kolej południ. 87000, Alpiny 385000.

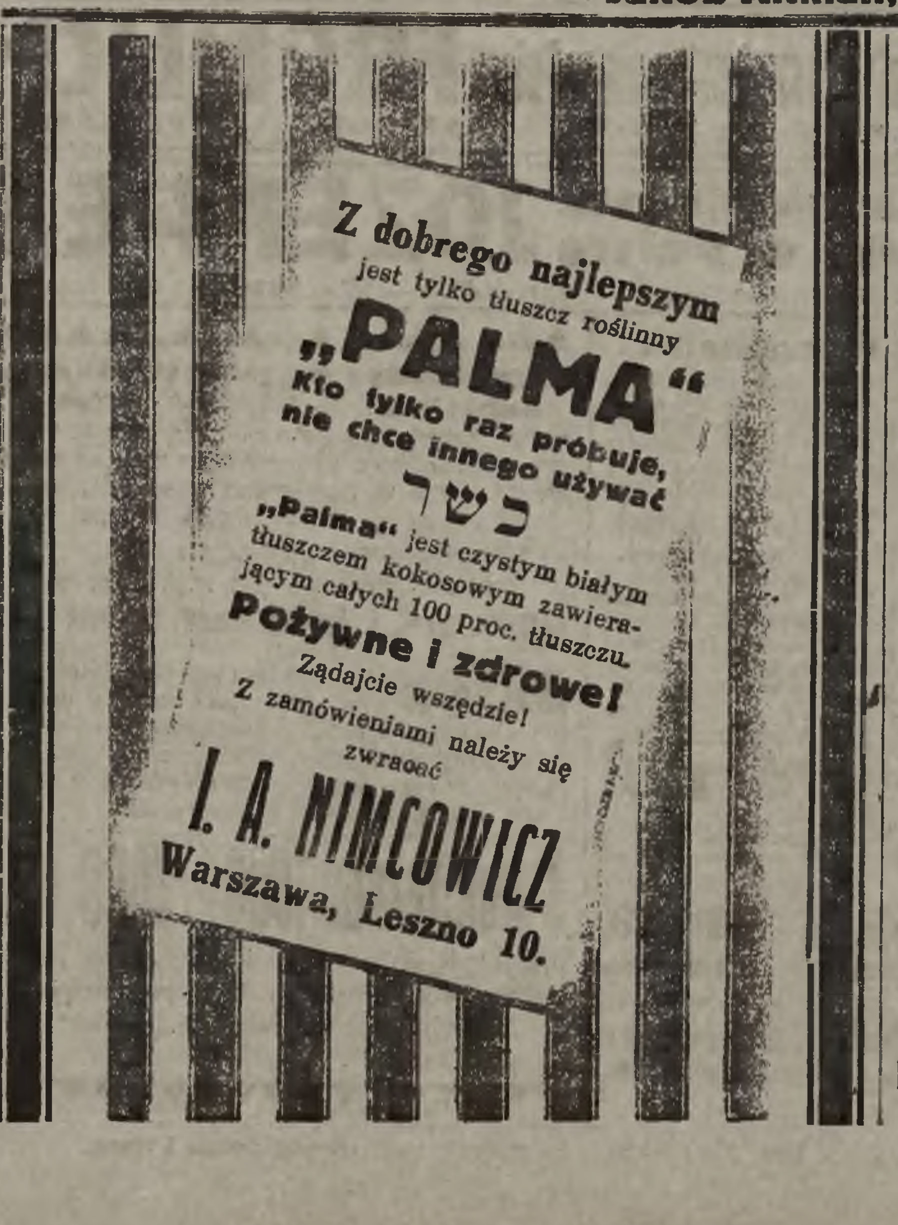
Zieleniewski 145000 Silesja 18000 Galicja 1,465.000 Siersza 6.000. Bank Małopol. 5100 Bank hipot. 9.000 Portland cement 300.000.— Nafta 20.000. — Browary lwowskie 156.000 Lepege 35—37.

Kronika telegraficzna

Londyn, 28. 11 PAT. Koło wysp angielskich szaleje burza. Wiele okrętów miało zatonąć.

Londyn, 28. 11 PAT. Reuter. Parowiec Hartley o pojemności 2000 ton zatonął obok Portland. Łódź ratunkowa do której załoga się rzuciła przewróciła się. 17 osób utonęło.

PRZEWODNIK HANDLOWY i PRZEMYSŁOWY.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart: Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.